

I. Általánosságban

1. Eredményként értékeljük, hogy a hivatásos tűzoltóságok bázisán szervezték át a katasztrófavédelmet, amelyből kikerültek az önkormányzatok általános irányítási feladatai.
2. A módosult szervezet megalakult és működőképes. Ugyanakkor a különböző szintű vezetőknél gyakran tapasztalatlanságból eredő bizonytalanságot lehet érezni. Ezek mind a belső, mind a külső folyamatokat hátráltatják.
3. Az átalakuláshoz szükséges jogszabályi háttér elkészült és keretet biztosított az egységes állami tűzoltóság megalakulásához. Annak ellenére, hogy több jogszabály módosult, a tűzvédelmi szabályozás nem lett egyszerűbb, átláthatóbb. Az állampolgárok, de még a hivatásos állomány sem tud mindig eligazodni a tűzvédelmi területen.
4. A hivatásos tűzoltóságok a katasztrófavédelmi szervezet részévé váltak költségvetési, képzési, műveletirányítási, logisztikai szempontból egyaránt. Az állami irányítás alá került tűzoltóságok jóval hatékonyabbá és szervezettebbé váltak.
5. A védelmi igazgatásban bekövetkezett változások miatt a megyei és a helyi védelmi bizottságok munkája közelebb került a katasztrófavédelemhez, ebben a struktúrában már képes „együttgondolkodni” és együttműködni, a törvényben meghatározott feladatokat végrehajtani, a lakosság életét és vagyonát óvni. Az új elemek – katasztrófavédelmi elnökhelyettes, HVB esetében a megyei katasztrófavédelmi igazgató által kijelölt katasztrófavédelmi tiszt, közbiztonsági referens – nagyban segíthetik a rendszer működését.
6. A szervezeten belül a különböző területeken dolgozók nem egyformán vannak terhelve. Sok a szakmai munkán felüli adminisztrációs teher, ezek a munkaidő jelentős hányadát elviszik. Az adminisztrációs terheket növeli az új iktatórendszer is.
7. A napjainkban tapasztalható állandó jogszabályi változások követését a szervezeten belüli belső szabályozók változásainak követése részben könnyíti, részben nehezíti. Az egységes értelmezést elősegítik, ugyanakkor az információmennyiséget tovább növelik.
8. A tiszti utánpótlást az új Nemzeti Közszolgálati Egyetem Katasztrófavédelmi Intézetéből kikerülő szakemberekkel tudják majd hosszú távon megoldani.
9. Az önkéntes tűzoltó egyesületek és a létesítményi tűzoltó-parancsnokságok a hivatásos tűzoltó-parancsnokságok felügyelete és irányítása alatt hajtják végre a feladatokat. Az együttműködés és az irányítás is helyi szinten valósul meg.

10. A katasztrófavédelmi kirendeltség elnevezés nem szerencsés, mert az korábban egy a mostaninál lényegesen kisebb hatáskörrel és kevesebb feladattal rendelkező szervezeté volt, amellyel az önkormányzatoknak szoros kapcsolata alakult ki. Ez a helyzet zavart okoz.

II. Humán tapasztalatok

11. A bekövetkezett változásokból nem rajzolódik ki az életpályamodell. A civil munkahelyekkel való összevetés alapján ma nehéz érveket találni, hogy miért jó a testülethez tartozni. A korábbi hivatásos szolgálattal együtt járó kedvezmények megszűnése időben szinte egybeesett az átszervezéssel. Az átszervezés elhúzódása, az egyes személyeket érintő változások hosszan tartó bizonytalansága megviselte az állományt. A leszerelések nagy száma következtében csökkent a megfelelő végzettségekkel rendelkezők száma, ami sok helyen szolgálatszervezési problémát okoz.
12. A létszámhiány és a szakmai ismeretek szintjének visszaesése egyaránt tapasztalható. A helyzetet jellemzi, hogy korábban az ötéves múlttal rendelkezőkről tartották azt, hogy megtanulta a szakmát és irányítás mellett már önállóan képes dolgozni. Ma gyakran tapasztalni azt, hogy sokan ekkora szakmai múlttal már irányítói beosztásokat látnak el. Sok fiatal középvezetőből (szolgálatparancsnok) lett vezető beosztású. A beosztott vonuló állomány így lehetőséget kapott arra, hogy előbbre lépjen a ranglétrán. A hivatásos tűzoltóparancsnokságokon feltöltetlenek a beosztási helyek, ezért túlszolgálat jelentkezik.
13. A képzések tekintetében erősen érezhető a központosítás hatása. A bevezetett ún. ciklusos képzési rendszert az érintett előjárók jónak tartják.
14. Nem érthető, hogy azok a nyugdíjas – volt hivatásos – tűzoltók, akik településükön önkéntes polgári védelmi és tűzoltói feladatot vállalnak, miért nem kapnak mentességet a 16% adó befizetése alól ugyanúgy, mint a tartalékos katonák.
15. A hivatásos állomány tagja nem lehet választott tisztségviselő tűzoltó egyesületben, megyei országos tűzoltó szövetségben, de polgári védelmi szervezetben, egyesületben, szövetségben igen!
16. Az egységes tűzoltói állományba vétel kezdetben mindkét állománycsoportba tartozókból erős ellenérzést váltott ki, de mostanra többségében megnyugodtak a kedélyek.

III. Gazdasági tapasztalatok

17. A finanszírozásban jelentős csökkenés következett be, noha a korábbi állami forrás sem volt elegendő a működési költségek fedezésére. Mindez párosult az önkormányzati támogatások megszűnésével, jobb esetben számottevő csökkenésével. A tűzoltóságok működési bevételei is visszaestek, ami tovább nehezíti az igazgatóságok gazdálkodását. A kirendeltségek, illetve parancsnokságok a napi munkához nélkülözhetetlen kis értékű beszerzéseiket is nehezen tudják időben megvalósítani a sok áttétel miatt
18. A járműpark öregedése tapasztalható. A javítások elhúzódnak, a központi javítás gazdaságtalan. A helyi szakszervezetek gyorsabban, jobb minőségben tudták elvégezni a javításokat, amelyeknek nem volt nagyobb költségvonzata, mint a mostani rendszerben történő javításnak. Sok tűzoltóságról elkerültek a tartalék gépjárműfecskenők, illetve a rendszerben maradtakról nagy értékű beavatkozó felszerelések kerültek le. Így meghibásodás esetén számottevően csökken a bevethető erők, eszközök száma.
19. Az önkéntes tűzoltó egyesületek helyzete nehezebbé vált. Továbbra is a főleg nyugati országokból kapott öreg, de még működő tűzoltó gépjárművekkel tevékenykednek. A rádióval kapcsolatos korábbi problémájuk nem oldódott meg. A számukra kiírt pályázaton csak meghatározott technikai felszerelésekre pályázhattak. Az nem biztosít forrást a működtetéshez, a tűzoltó gépjárművek üzemanyagához, kötelező biztosításhoz. A korábbinál több értekezletre, igazolvány-fényképezésre kell utazniuk, mindez további költségekkel jár. A szertárak állagának megóvásához, korszerűsítéséhez egyáltalán nem kaptak támogatást.
20. Nehézséget okoz esetenként az anyagi támogatások csökkenése és a feladatok bővülése, de egységes vélemény, hogy emiatt feladat végrehajtása még nem maradt el.

IV. Mentő tűzvédelem

21. Jelentős változás történt az önkéntes tűzoltó egyesületek és a hivatásos tűzoltóságok viszonyában. A hivatásos tűzoltók az országban támogatják, segítik az önkéntes tűzoltók munkáját.
22. A változás szükségszerű következménye volt, hogy az ezzel együtt járó szakmai felügyeleti feladatkör összeférhetetlen az önkéntes tűzoltó egyesületekben, a megyei, az országos szövetségben a hivatásos tűzoltók által ellátott vezetői feladatokkal. Ez némileg átrendezte az egyesültek, a szövetségek szervezetét, de tiszta, átlátható jogköröket és feladatköröket teremtett, amelyben a személyi felelősség elhatárolható és nyomon követhető.

23. Az önkéntes tűzoltó egyesületek és az általuk alapított további társadalmi szervezetek – megyei szövetségek és az országos szövetség – számára a katasztrófavédelem új rendszere átláthatóságot teremtett a működési feltételek terén.
24. Az önkéntes tűzoltó egyesületek vonatkozásában több év tapasztalata hiányzik az országos és megyei szerveknél. Esetenként elfeledkeznek arról, hogy az önkéntes tűzoltó is családfenntartó, dolgozik és csak a szabad idejében végez önkéntes tűzoltói tevékenységet. Tehát esténként, vagy hét végén lehet képezni, továbbképezni, számára egyéb feladatot adni. A riaszthatósághoz szükséges négy főt még így is folyamatosan biztosítani lehet az egyesületekben. Az alapképzésük 40 órás tanfolyamon történik. Ez évtől az OKF rendelkezése szerint csak a megfelelő szakmai képesítéssel rendelkező hivatásos állomány tagja oktathatja az önkénteseket. A megfelelő szakmai képesítéssel bíró nyugdíjas tűzoltó miért nem oktathat? Ha szükséges, lehetne ilyenek számára időnként továbbképzéseket szervezni. A hivatásos állomány így is túl van a napi feladatokkal terhelve.
25. A főügyeleték létrehozásával stabil beavatkozás-támogató rendszer jött létre. A plusz láncszem közbejöttével ugyanakkor lassabbá vált az eseményekre való reagálás. A működési területet jól ismerő, nagy beavatkozási tapasztalattal rendelkező híradósok beavatkozást segítő tevékenysége is kiesett a rendszerből. Az országban a híradások szerint többször fordult elő, hogy egy-egy városból az összes jármű bevetésen volt, így a településen bekövetkező eseményre nem tudtak kellő időben reagálni.
26. A műveletirányító ügyeleték és az ott használt szoftver a rendelkezésre álló erők és eszközök optimális bevetését teszi lehetővé. A PAJZS megalkotása és folyamatos fejlesztése a korábbi riasztási rendszerhez képest rengeteg plusz lehetőséget biztosít.
27. A 105-ös segélyhívóvonalak vétele, a riasztások kiadása, a napi jelentések összeállítása és az egyéb ügyeleti feladatok miatt a jelenlegi napi ügyeleti szolgálati létszám kevés. A tömeges események (már háromnál többen is) kezelésére a napi két fő kevés, nagy a hibázás lehetősége. A műveletirányítás személyi állománya nagy részének nincs szakmai végzettsége.
28. Az eltelt időszak eseményei, tűz- és káresetek, katasztrófák esetén végzett tűzoltói tevékenységgel kapcsolatban továbbra sem voltak jelentős állampolgári bírálatok. Az esetek felszámolása alapvetően szakszerűen történt. Az állampolgári bizalom a tűzoltókkal szemben nem romlott.
29. A korábban hivatásos tűzoltóságot fenntartó önkormányzatok még a korábbi jó kapcsolatokból adódóan többnyire segítőkészek az állami tűzoltóságokkal

szemben. Viszont a hivatásos tűzoltóságoknál bekövetkezett jelentős számú parancsnokváltással csökken a közvetlen személyi kapcsolatok száma, s ezzel együtt a bizalom is változott. Az önkormányzatok továbbra sem kaptak több feladatot a helyi tűzvédelem biztosítására, sőt úgy érzik, hogy az állami tűzoltóság megalakulásával inkább csökkent a felelősségük.

30. A kikerkezési időt jelenleg 25 percben határozták meg. Több új önkormányzati tűzoltóság beállítására nem került sor. Tűzoltó őrsök kialakítása kezdődött meg, több helyen az önkéntes tűzoltó egyesületek szertáraiban. Ezeket az őrsöket az állami tűzoltóság egységeiből szervezték, úgyhogy a központi egység technikáját, létszámát átcsoportosították. Igaz, így az állami egységek kikerkezési ideje csökkent, tovább tart ugyanakkor egy magasabb riasztási fokozat teljes felállása. A helyi önkéntes tűzoltó egyesület jelentősége pedig csökken. Ellentét alakulhat ki a „fizetett” és önkéntes tűzoltók között, ahogyan sok helyen volt a „köztestületi” és önkéntes tűzoltók között is.
31. Nem eléggé világos az őrsök állományának napi képzési módja, a váltások végrehajtása. A többletköltséggel a helyi egyesület is felfejleszhető lehetne.
32. A katasztrófavédelmi műveleti szolgálat (KMSZ) megalakításával a gyakorlatok, foglalkozások nagyobb számban történő ellenőrzésére nyílt lehetőség. A stabil kilencfős állomány biztosítja a KMSZ feladatainak hatékony végrehajtását. Javasolt az ADR, RID képzés csoportonként legalább két fővel.
33. A katasztrófavédelmi mobil labor (KML) folyamatos és állandó létszámmal (három fő) biztosítja munkaidőben a készenlétet. Az állandó létszám lehetőséget biztosít arra, hogy a legképzettebb szakemberek álljanak rendelkezésre a beavatkozások és ellenőrzések esetén, több és hatékonyabb ADR, RID, ADN ellenőrzés hajtható végre, a veszélyes üzemek azonosítása, üzemi balesetek kivizsgálása az iparbiztonsági főfelügyelőség szakmai irányítása mellett állandó létszámmal végrehajtható.

V. Hatósági munka

34. Az e területen foglalkoztatott ügyintézők létszáma, gyakorlati ideje jelentősen csökkent. Gyakoriak a túlórázások. Az ügyintézőket képzettségük nem minden esetben teszi alkalmassá a felmerülő szakmai kérdések megválaszolására. A kirendeltségeken dolgozó hatósági és a civil szakemberek szakmai ismeretének színvonala kezd eltávolodni egymástól.
35. A kirendeltségek létrehozásával járó területi koncentráció megnövelte az ügyintézők utazással eltöltött idejét, ez csökkenti a produktív munkavégzésre fordítható idejüket. E változás kedvezőtlen az ügyfelek részére is, hiszen az utazás kényszere náluk is jelentkezik.
36. Egyszerre érezhető az erősödő hatósági szigor és a túlterheltségből, nem kellő felkészültségből fakadó enyhébb követelménytámasztás.

37. A szakhatósági ügyintézési időket sokszor nem tudják betartani. Ebből fakadóan gyakran kérnek be indokolatlanul az építetőktől, tervezőktől hiánypótlásként anyagokat. Önmagában a késedelmes döntések is komoly károkat okoznak, ez a taktika további károkat okoz.
38. Az előadók túlterheltsége miatt nehéz konzultációs, egyeztetési időpontokat kapni. A munkaszervezési bizonytalanságok miatt nem ritka, hogy a megbeszélés időpontban az ügy előadója más elfoglaltságra hivatkozva nem tud megjelenni a megbeszélésen. Gyakori, hogy a megbeszéléseken, helyszíni bejárásokon a felvetődött kérdésekben a hatóság nem tud azonnal dönteni. A döntések elhúzódása ugyancsak hátrányos az ügyfelek számára.
39. A visszajelzések alapján úgy tűnik, még nem sikerült egységes jogértelmezésen alapuló követelményeket támasztani az országban. Azonos szituációkat máshogy ítélik meg a különböző kirendeltségeken, de gyakran még a kirendeltségen belül az egyes előadók is mást mondanak.
40. A tűzvédelmi hatósági feladatok végzésére alkalmas, megfelelő végzettséggel és gyakorlattal rendelkező szakemberek pótlása csak hosszú távon orvosolható. A tűzvédelmi hatósági munka specialitása miatt (Ket., OTSZ, Ttv.) a szakterületről távozók pótlása eléggé nehézkes, körülményes. Már a szakirányú végzettséggel rendelkező jelentkezők száma is alacsony, de a szakirányú végzettséggel és gyakorlattal rendelkezők száma szinte a nullával egyenlő. Az iparbiztonsági feladatok részben a hatósági szakterületre történő áthárítása mindenképpen negatívan érinti a hatósági szakterületet, miközben erről a szakterületről kerültek át emberek iparbiztonsági feladatok végrehajtására. A hatósági osztályokról olyan tűzmegelezési szakemberek kerültek el, akik megfelelő végzettséggel, gyakorlattal rendelkeztek.
41. Egyértelműen „letisztultak” az első-, ill. másodfokú hatósági hatáskörök a 259/2011. (XII.7.) kormányrendeletnek köszönhetően. A tűzvédelmi bírságotlasi eljárások „tarifarendszerű” meghatározása nagyban megkönnyíti az eljáró hatóság döntését.
42. A 259/2011. (XII.7.) kormányrendeletnek köszönhetően a megyei igazgatóságokra lényegesen több feladat hárul úgy, hogy a feladat végrehajtására szánt humán állomány valós létszáma nem változott.
43. A BM OKF által készített és folyamatosan frissített iratminták alkalmazása nagy segítséget jelen a hatósági döntések papírra vetése során.
44. A 2012. év egyik legfőbb változása az iparbiztonsági szakterület megszületése. Mivel az iparbiztonsági munka nagyrészt hatósági feladatokból áll, így logikus

döntés volt a már megfelelő iskolai végzettséggel, illetve gyakorlattal rendelkező, hatósági osztályon dolgozó szakemberek egy részének az áthelyezése az iparbiztonsági szakterületre.

45. Területi szintre került a tűzesetek vizsgálata, ezért egységes elvek alapján, lehetőség szerint az egyes kirendeltségek között arányosan elosztva hajtják végre azokat. A tűzvizsgálati anyagok alapján megállapítható, hogy a tett intézkedések nem vezettek a szakmai színvonal javulásához. A vizsgálatot végzőknek továbbra is csak egy be nem tervezhető, napi munkájuk mellett elvégzendő feladat maradt a tűzvizsgálat.
46. A szervezetszerűen kijelölt vizsgálók közül több nem rendelkezik sem megfelelő végzettséggel, sem kellő tapasztalattal. A jelenlegi rendszerben a vizsgálók kijelölése, helyszínre jutása lassabb a korábbi időszaknál.

VI. Összegzés

47. Összességében a jellemzően külső tényezőkre visszavezethető gazdálkodási és személyügyi nehézségek ellenére a lezajlott változások után is működőképes a testület. Kisebb-nagyobb hiányosságokkal, de képes ellátni feladatát.
48. A törvények által szabott feladatokat végre kell hajtani, de a belső szabályozók által követelt adminisztratív terhek felülvizsgálatával számottevően lehetne javítani a hatékonyságon.
49. Az egyes szakterületeken kezd beállni a rend. Ez lehetőséget ad arra, hogy a szakmai feladatok, ezek munkaidőigénye valamint az ezeket ellátó létszám felülvizsgálatával, az irányító és a végrehajtó szervezetek közötti létszámarányok újragondolásával egyenlőbb leterheltség alakuljon ki a testületen belül.
50. Az egyes beosztásokkal együttjáró felelős döntések meghozatalával, a hatásköri jogosultságok gyakorlásával gyorsabbá, hatékonyabbá lehetne tenni a munkavégzést.
51. A szakmai képzéseket erősíteni kell annak érdekében, hogy a gyakorlat hiányát ellensúlyozni lehessen.
52. Az eddigi tapasztalat alapján javasoljuk, hogy a kérdést a jövő év végén újra tűzze napirendre, amikor a már komplexen működő szervezetről, gyakorlati tapasztalatokról is véleményt lehet alkotni.

Budapest, 2012. szeptember 28.

Üdvözlettel:

Pesztenlehrer Lajos sk.
nyá. t. ezredes
c. egyetemi docens
elnök